

Η μία μετά την άλλη χάθηκαν ή αποκηρύχθηκαν λαϊκές διασκεδάσεις των Αθηνών, το θιασφίο κινητό θεατράκι του μακαρίτη Θεοδοσίου, οι Φασουλίδες του επίσης μακαρίτη Κοντισιώτη, η γκαμήλα, τα ροδάλα...

Στην Εδρώπη όμως τα λαϊκά αυτά θέατρα, όχι μόνον εξακολουθούν να λειτουργούν, αλλά θριαμβεύουν χωρολεκτικώς τις Αποκηρής και διαρκώς συμπληρώνονται και τελειοποιούνται. Σε παλαιότερες εποχές τα θιασφία αυτά θέατρα είχαν μια μικρή σκηνή, φορτωμένη σ' ένα κάρο, και λίγους ηθοποιούς, όσους χρειάζονταν για να παίξουν τις κωμωδίες του ρεπερτορίου τους. Τώρα όμως έχουν συμπληρωθεί, έχουν γίνει τεράστιοι οργανισμοί, το κτίσμα με ένατο και διακόσια άτομα. Έχουν τους ηθοποιούς που χρειάζονται για τις κωμωδίες που ανεβάζουν και συγχρόνως διάφορα άλλα αξιοπερίεργα θέαματα, γάνους, γίγαντες, κορίτσια χωρίς χέρια, που κάνουν διάφορες δουλειές με τα πόδια, γάρφουν, ράβουν ή ξεβουλώνουν μπουζούκια σαμπάνιας, παιδιά με τέσσερα άκρα, ψύλλους γυμνασμένους να κάνουν τις πιο καταπληκτικές επιδείξεις και τέλος ένα σωρό γυμνασμένα θηρία, λεοντάκια, ακροβάτες, μαιμοίδες, ελεφάντες κλπ.

Τα θιασφία αυτά «θέατρα-Ιπποδρόμια» — ένα τέτοιο ήταν και του Αυάρ ποδοθε το περασμένο καλοκαίρι στην Αθήνα — είναι οργανωμένα έτσι, ώστε να μπορούν να μετακινούνται με δικιά τους μεταφορικά μέσα. Αποτελούνται λοιπόν από δεκάδες ολόκληρες αυτοκίνητα βαγόνια, διαρρυθμισμένα έτσι πού να χρησιμοποιούν συγχρόνως και ως κατοικία των ηθοποιών και των ζώων. Έχουν ακόμα ιδιόκτητους μοτέρ, φορτωμένους σε αυτοκίνητα, με τους όποιους παράγουν το ηλεκτρικό ρεύμα πού τους χρειάζεται για τόν φωτισμό και για τήν κίνηση των μηχανοργαμίων τους. Χάρης στην τελειοποιημένη αυτήν οργάνωσή τους, γυρίζουν από πόλη σε πόλη, πηγαίνουν σ' όλες τις μεγάλες έμποροπανηγύρες των έπαρχων και τις Αποκηρής προτιμούν πάντα τις μεγάλες πόλεις, όπως, λόγω χάριν, το Παρίσι, τη Μασσαλία, τη Λυών, τη Ρώμη και το Μιλάνο.

Η κωμωδίες πού παίζονται στα θιασφία αυτά θέατρα είνε ως επί το πλείστον αυτοσχέδιες. Αλλά κι όταν πρόκειται για κλασικές κωμωδίες του Μολιέρου ή του Γκολτόνι, οι ηθοποιοί τις τροποποιούν αναλόγως των προσώπων πού διαθέτει ο θίασος και αναλόγως του κοινού, χάριν του οποίου παίζουν.

Έδω και κάμποσα χρόνια, στη μεγάλη έμποροπανήγυρι του Τρόν, ένα από τα μεγαλύτερα «θέατρα-Ιπποδρόμια» πού ήταν εκεί, έπαιζε ένα δράμα. Στο δράμα αυτό, ένας απ' τους ηθοποιούς υπέδεντο το ρόλο κάποιου φυλακισμένου, ο οποίος λιμάριζε τα κάγκελλα του κελιού του, πηδούσε κάτω απ' το παράθυρο για να φύγει. Οι φρουροί όμως στρατιώτες τόν περιβολούσαν και τόν έσοδόναν. Τη στιγμή λοιπόν πού ο δραπέτης έτρεχε για να φύγει κι' οι στρατιώτες έτοιμαζόντουσαν να τόν περιβολήσουν, τα δίλα τους έπαθαν άφλογιστία και δέν έπιασαν φωτιά. Τί έτρεπε να γίνει; Δέν ήταν δυνατόν βέβαια να πέση ή αλλαία χωρίς να φρονεθή ο δραπέτης. Τότε ο ηθοποιός πού έπαιζε το ρόλο του άποδοράσαντος φυλακισμένου, έσπασε τήν κατάσταση χάρις στην έτοιμότητά του. Καθώς δηλαδή κρατούσε άκονη στο χέρι του τη λιμα, με τήν οποία είχε λιμάριζε τα κάγκελλα του κελιού

**ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ
ΣΤΟΝ
ΞΕΝΟ ΚΟΣΜΟ**

**ΠΩΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΙ
Ο ΛΑΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

ΤΑ ΥΠΑΙΘΡΙΑ ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

Τά υπαίθρια «Θέατρα-Ιπποδρόμια» τής Εδρώπης. Πώς λειτουργούν. Η κωμωδίες των και τά αξιοπερίεργα θέαματα. Κορίτσια πού γράφουν με τά πόδια... ως να είνε νεοέλληνες λέγεις! Οι γυμνασμένοι ψύλλοι. Ξεκαρδιστικά ανέκδοτα. Ο ηθοποιός πού κατάπιε τή λιμα. Μια... άγραφη δικταγή του Μ. Ναπολέοντος. Πώς έσοδή ή κατάστασις. Οι «ρεκλαμαδωροι» των υπαίθριων θεάτρων. Άγριος συναγωνισμός.

ήσαν γραμμένα σ' αυτό τά λόγια πούτρεπε να πη ο στρατηγός. Μολαταύτα, δέν τάχασε κι' αυτός.

— Εύχαριστώ, στρατηγέ μου, για τήν τιμή πού μου κάνετε, αποκριθήκε, αλλά εγώ είμαι ένας άπλοος υπασπιστής και δέν μου επιτρέπεται να διαβάσω μυστικές διαταγές του Αυτοκράτορος.

— Λαμπρά, είνε τότε ο στρατηγός. Η διακριτικότης σου αυτή σε τιμά και θα τήν αναφέρω στον Αυτοκράτορα για να σε προβιάσει. Άς στείλωμε λοιπόν το έγγραφο στο έπτελειό μου για να το διαβάσουν και να μου αναφέρουν τί λέει.

Έτσι σάθηκε ή κατάσταση και συνεχίσθηκε ή παράστασις, χωρίς το κοινό ν' αντίληφθη καθόλου τί είχε συμβεί.

του, τήν έχωσε στο στόμα του και φώναξε:

— Ωχ, κατάρια τή λιμα μου!.

Πεθαίνω!...

Κι' άμέσως έπεσε στο πάτωμα προσποιούμενος τόν νεκρό.

Άλλοτε πάλι, σ' ένα από τά υπαίθρια αποκηρήςα θέατρα παίζονταν ένα δράμα, του οποίου ή υπόθεσις αναφερόταν σε κάποιο περιστατικό των έστρατειών του Μεγάλου Ναπολέοντος. Σε μία σκηνή του έργου, ένας ηθοποιός πού έπαιζε το ρόλο του υπασπιστού του Ναπολέοντος, παρέδινε στο στρατηγό του μία έπείγουσα διαταγή του Αυτοκράτορος. Αλλά όταν πήγε στα χέρια του το έγγραφο αυτό, ο ηθοποιός πού υπέδεντο το ρόλο του στρατηγού είνε ότι κρατούσε ένα άγραφο χαρτί. Τί έτρεπε να διαβάσει μυστικά στο κοινό; Δέν έχασε όμως τήν ψυχραιμία του, αλλά γύρισε προς τόν υπασπιστή του Αυτοκράτορος, του έπέστρεψε το χαρτί και τού είνε:

— Διάβασε μου το έγγραφο, να ιδούμε τί διατάσσει ο Αυτοκράτορας, γιατί, καθώς ξέρεις, εγώ είμαι από φαντάρος στρατηγός και δέν ξέρω γραμμάτια.

Ο άλλος ηθοποιός πήρε το χαρτί και μόλις το κτύπησε, κατάλαβε τί λάθος είχε γίνει. Δεν

Τά σύγχρονα υπαίθρια «Θέατρα-Ιπποδρόμια» κατηγορησαν πειά τά αλογάνια για τά μικρά παιδιά και τά άντικατέστησαν με ξύλινα δμοιώματα άλλων ζώων, όπως λ.χ. άγγελάνων, χοίρων, γάτων κλπ.

Έκείνοι, στους όποιους βασίλει τις έλλiπiδες τής έπιτυχίας του κάθε υπαίθριο αποκηρήςα θεάτρου, είνε οι δυο ρεκλαμαδωροι του, όπως δουμάζονται. Είνε δυο ηθοποιοί, ο ένας ντυμένος σαν κλόουν και ο άλλος με φράκο, με κολλάρο και με άσπρη γραβάτα. Αυτοί στέκονται από το πρωί ως το βράδυ έξω από τήν πόρτα του θεάτρου, διαλαλούν κι' ενδειάζουν τις διάφορες άτραξιόν και προσπαθούν να προσελκύσουν θεατάς. Στις έμποροπανηγύρες και κατά τή διάρκεια τής αποκηρής άκονη, συμβαίνει συχνότατα δύο και τρία υπαίθρια θέατρα να είνε στήμενα το ένα δίπλα στο άλλο. Και τότε γίνεται άγριος ανταγωνισμός μεταξύ των ρεκλαμαδωρων κάθε θεάτρου. Εκείνος πού είνε ντυμένος κλόουν, προσπαθεί να κάνει κωμικότερους μορφασμούς και πιδ άστεία παιχνίδια από τόν ανταγωνιστή συνάδελφό του. Και ο δεύτερος ρεκλαμαδωρος, με το φράκο και το σκληρό κολλάρο — ο τελάλης, όπως τόν λέει το κοινό — αγωνίζεται επίσης να έπινοηση τις πιο χτυπητές εκφράσεις για να ενδειάσει τις άτραξιόν του θεάτρου του.

Είνε δε άφάνταστο το τί έπαυος: ο καθένας τους.

Στις περασμένες αποκηρής, σε μία από τις μεγάλες πλατείες του Παρισιού, είχαν εγκαταστα-

θεί δύο τέτοια θέατρα. Καί όπως ήταν όποιο, πρωί-πρωί άρχισε άγριοσ ανταγωνισμός μεταξύ των ρεζλαμαδόρων. Ό κλόουν του ενός θεάτρου, πού ήταν γνωστός με τό όνομα Φριζπουλέ, ειςε ότι ο ανταγωνιστής του καθόρθωνε νά κάνη τους περιέργους νά ξεκαρδίζονται μαζί του στά γέλια. Τότε ξαναμπήκε μέσα στό θέατρο και σε λίγα λεπτά εμφανίστηκε μετεμρισεμένος σε ύπνητρία, με την άπαράτητη κλασική σκουφίτσα, κι άρχισε έναν πνευματώδη φιλιππική ενάντιον των πενθερών.

Τό τέχνασιμά του έπέτυχε. Οι περιέρογοι έγκατέλειψαν τον ανταγωνιστή του κι έληθίσασαν σ' αυτόν, βρισκοντας μεγαλύτερη διασέδασι στά δικά του άστεία.

Τότε ο άλλος κλόουν, ο «Κάσκου», όπως τον έλεγαν, μπήκε κι αυτός στό δικό του θέατρο και ξαναβγήκε μετεμρισεμένος σε πυροσβέστη, με μιá πολύ κωμική στολή. Κι οι περιέρογοι πλησίασαν τώρα αυτόν.

Ό Φριζπουλέ, βλέποντας ότι ήττήθη, έγινε άφαντος και όταν σε λίγο έκανε την εμφάνισή του, ήταν μετεμρισεμένος σε παθαμίανα και κρατούσε στην άγκυλιά του ένα όμοιομα μωρού παιδιού, πού προσπαθούσε δήθεν νά τό κοιμήσει με άστεία και κωμικά ναυορισίατα. Με τό τέχνασιμά του αυτό κατετρόπως τον αντίπαλό του. Όλοι πειά οι περιέρογοι πήγαν πός τό μέρος του.

Αλλά ο Κάσκου δεν έννοούσε νά μείνη νικημένος. Τρύπωσε πάκι στά κωμωδία του δικού του θεάτρου και σε λίγο εμφάνιστηκε ντυμένος σαν λαζές, με οικιατική άριστοκρατικού σπιτιού, κόνοντας πός έδινε γρήγορα και έπιτακτικά πολλές μαζί διαταγές πός τους άνδρώπους του θεάτρου. Συγγρόνος εκρατούσε στό χέρι του έναν φάκελλο.

Κι όταν, τέλος, τελείωσε με τις διαταγές, γύρισε πός τους περιέρογοι κι έφώναξε: —Κιρίες και κίριοι, έχω την τιμή νά σας άναγγείλω μιá σπουδαία ειδήσι. Αδτή τη στιγμή έλάβαμε ένα τηλεφώνημα από τό προεδρικό μέγαρο, τό όποιο — τό τηλεφώνημα — μάς άναγγέλλει ότι ή Αδτού Έξοχότης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θά μάς κάμη την τιμή νά παρακολούθησει τη σημερινή μας παράστασι και θά φθάσει σε λίγη ώρα.

Τό κόλπο ήταν άποτελεσματικότατο. Κι οι περιέρογοι άρχισαν πειά νά συννοθούντα στην είσοδο του ύπαθριου θεάτρου.

"Ας οίξουμε όμως μιá ματιά και στις Άποκορές του παλιού καινού καιρού. Κατά τον μεσαιώνα έλάβαιναν μέρος στις άποκηάτικες γιορτές, έκτός του λαού, οι ποιητά, οι καλλιτέχνη και οι κληρικοί. Για τις γιορτές όμως αυτές χροιαζόντουσαν μεγάλες δαπάνες, τις όποιες κατέβαλλαν συνήθως οι άρχωντες και οι ευγενείς. Αναφέρεται ότι ο Ισπότης της Ιταλίας Γαλεάγιο Σφόρτζα ξόδεψε μιá χροιά γά τις Άποκορές 200,000 δούκάτα!...

Έκτός αυτού, στην Ιταλία, όπου κυριώς ή Άποκηές είχαν φτιάσει στό νήματο σημείο της άκμης των, ή διάφορες πόλεις διηγώνοντο μεταξύ τους πειά νά παρουσίσει τα καλύτερα θεάματα. Έτσι, ή Ρώμη βρισκόταν σε ανταγωνισμό με τη Βενετία και ή δύο μαζί με τη Φλωρεντία.

Σάν νά μιν έφτανε δέ αυτό, σε κάθε πόλι ύπήρχαν και διάφορα... κόματα μασκαράδων, τά όποια διατελούσαν υπό την προστασία των ισχυρών και των πλουσίων, οι όποιοι τους έδιναν και έπιχορηγήσεις. Μιá χροιά στη Φλωρεντία ο περιφήμος Λαυρέντιος των Μεδίκων, κατασκεύασε έξη άρματα πρωτοφανούς πολυτελείας.

Τά άρματα αυτά σεροντόνουναν από βώδια, ήσαν στολισμένα με φύλλα δάφνης και γεμάτα ζωγραφισές διαφόρων θεών. Πίσω από τά άρματα άκολουθούσαν έφιππο βοσκοί, τυλιγμένοι με δέριμα ικτίδων. Τά όλογο πού καβαλλέκευαν, έφεραν επίσης, άντί έμπιπών, δέριμα λεόντων, τίγρειον και τσακαλιών, των όποιων τά νύχια ήσαν χροιά και ή ουδές κωμομένες από νήματα χρυσοαρένια.

Πλάι στά άρματα έβάδιζαν έξη ιερείς, με πλουσιώτατες άμφιέσεις, βαστώντας άγγελία χρυσα, γεμάτα με μύρο, και άρχαίες λυχνίες, λυπείς με χρυσές πανοπλίες, ραβδόχοι, δαδοχοι και άκόλουθοι, — δαφνοστεφείς ποιητά κλπ. Πρωτοφανείς δηλαδή γιορτές, αλλά κι έξοδα τεράστια.

Η ΔΗΜΩΔΗΣ ΜΑΣ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

1
Στη βρούσι σφάζουν πρόβατα, στη βρούσι τά κριάρια
στη μέση μέσ' στην άγορά σφάζουν τά παλιγκάρια.
— Μάτια μου, σήρω νά μάς πής πώς πέρασες στόν Άδη.
— Ηύρα τά φείδια πλεγατριά και τις όχιές σουδάρι.
κι' ένα φείδι κατάμαρο στα γόνάτά μου άπάνο,
Στά χείλη μου πίνε νερό, στη γλώσσα με δαγκώνει.

2
Πατόρι έξαγνάντησε στη μέση του πελάγου.
— Γυναίκες, έρχοντ' οι άντρες σας, μανάδες
(τά παιδιά σας,
και σεις, καίμενες άδερφές, έρχοντ' οι άδερφές
(φοί σας...
Βγήξαν ή μάνες με φλοριά κι' ή άδερφές με
(γρόσια
κι' ή χήρες ή μαυρόχηρες με τά κλειδιά στα χέ-
(ρια)
Κι' ο Χρήστος εξαλότανε στού παλιοσού την
(πλόση,
τόν κατεγάνο προσοννά και τον παρακαλάει
νά τότε βγάλη στη στεριά, νά πάη με τους δι-
(κούς του.
Τύγλα στης μάνας τά φλοριά, στης άδερφής
(τά γρόσια,
της χήρας της μαυρόχηρες τά χέρια της δεμένα.

'Ένα άπ' τά πιο ένδιαφέροντα γούμερα κάποιου Παρισινού 'Οεάτρου—'Ιπποδρομίου', ειπε και ή νέα πού παριστάει ή εικόνα μας. Γεννήθηκε χωρίς χέρια και έξασκήθηκε νά κάνη με τά πόδια χίλιες-δύο δουλειές.

3
Τίποτα δέ φοβήθηκε πρώτη βραδιά στόν Άδη
πού διάβη φείδι κι' έπιπασ άπάνο στο κεφάλι.
Έκανε άρχη στα μάτια του τά γαλοζυμωμένα,
ύστερα στα φρονιά του τά γαϊτανοπλεγμένα
κι' ύστερα στη γλωσσίτσα του την άρδονοζο-
(λοσσα
όπου την είχαν τά πουλιά μαζί και κλειδούσαν.

4
Λέ σούπρεσε, δέ σούμιαζε χάμον στη γη νά
(πέσει,
μόν' σούτρετε και σούμιαζε καρέζια κροδένια
για ν' άκουμπά ή μεσούλα σου ή μαργαριταρένια,
πούχες κορμί για φέμελη και μέση για ζωνάρι
και δάχτυλα μασουρωτά για πέντε δαχτυλίδια.

5
Αντόνης έπαντρεύτηκε και πήρε μιá γυναίκα,
ζάνει την πέτρα πεθερά, τη μάχη γη γυναίκα
κι' όλα τά μαυροχάλικα άδέρφια και ξαδέφρια.
Καράβι μου τρικάταρτο με τά ψηλά καθάρτια,
σε τί λιμώνα δέ νά μπής, σε τί νησί θ' άράξης,
για νάρθη κι' ο πατέρας σου νά σε ξαναγορίσει;

6
Γιαννάχη, την άγάπη σου πές μου τί νά την κάμω;
Νά την πουλήσω δεν μπορώ, νά τη χαρίσω όχι.
Μόν' θά την πάω στο χροσικό νά την περιχρησίσει,
νά φτιάσω γκόλιφι και σταυρό, πανόροιο δαχτυλίδι,
τό δαχτυλίδι νά φορώ, τό γκόλιφι ν' άναγνώσω
και τό σταυρό νά προσκινόω, τον όρκο μου νά κάνω.

7
'Η μάχη γη νά χαιρέται και νά
(βαρή παγνίδια
και νάχη δύο ζυγιές βιολιά και
(τρεις ζυγιές λαγούτα,
πώχει τους νειούς για τό χορό, τις
(νειές για τά τραγούδια.
Τό κρέμα νάχη πόριξε φωτιά
(στόν Κάτω Κόσμο
κι' έκαψε χίλια σάβανα και μύρια
(μαξιλάρια,
κι' αυτά δεν ήσαν σάβανα, δεν ή-
(σαν μαξιλάρια,
ήσαν μανάδων τά παιδιά, των ά-
(δερφών τ' άδέρφια.

8
"Ηθελα νά περπάταγα μιá μέρα
(με τό Χάρο
και νάν' ή στράτα μας μαζουρά κι'
(ό δρόμος μας άλλωγα,
νά κάτσω νά τότε ρωτώ και νά
(τόνε ξετάζω,
πώς τά περνούν οι άρρωστοι και
(πώς οι λαβωμένοι,
νά ιδώ άν ξαναπαντρεύονται οι
(ματαπαντρεμένοι
κι' άν μεγαλώνουν τά μικρά τά
(καλοχάιδεμένα.

'Η νέα πού γεννήθηκε χωρίς χέρια, μπορεί και γράφει με τά πόδια, και μάλιστα καλλιγραφικότατα.